

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

X

Med.
Sv.
Tidkr.

per

DE SOCKERSJUKAS TIDSKRIFT

Utgiven av
FÖRENINGEN
FÖR SOCKERSJUKA
I STOCKHOLM MED
OMNEJD

1
MARS 1949

UR INNEHÅLLET

Kallelse och program för årsmötet den 29 den-
nes sid. 4.

Styrelsens årsredogörelse för 1948 och övrig
verksamhet sid. 4-6.

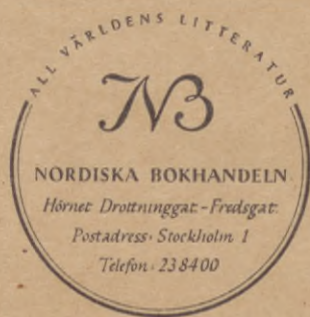
Förteckning över föreningar och styrelser sid. 3.
Bokslut och revisionsberättelse sid. 14.

Docent Jakob Möllerström: "Kort sammanfatt-
ning av 1943 års sockersjukutrednings betänk-
ande" sid. 10.

Om en stiftelse till stöd för diabetesforskning
och en sommarkoloni för sockersjuka barn läses
på sid. 7-8.

Med detta nummer som utdelas gratis till medlemmarna
följer ett inbetalningskort för medlemskap i föreningen
vilket även kan användas för prenumeration.

0

·I NORDISKA BOKHANDELN

Drottninggatan 7-9, Stockholm

kan Ni skaffa 1943 års sockersjukutrednings
betänkande och andra arbeten som berör
sockersjukan och de sockersjukas problem.

DIABETES

DE SOCKERSJUKAS TIDSKRIFT

Årgång 1 Utgives av Föreningen för sockersjuka i Stockholm

1 - 1949 med omnejd till förmån för verksamheten

Postgiro 25 90 34

Ansvarig utgivare **Aktuarie Curt Arnewi**

Redaktör **Amanuensen Lars-Erik Bergström**

Bergsättravägen 22 b Lidingö (65 50 61)

Anmälan.

Sockersjukan, som väl får räknas till de kroniska och för närvarande obotliga sjukdomarna, har skapat en hel del likartade problem hos landets cirka 50.000 sockersjuka personer och till sist framtvingat nödvändigheten av en föreningsverksamhet för tillvaratagandet av gemensamma intressen i samband med sjukdomen. År 1942 bildades sålunda landets första sockersjuförening i Landskrona och numera finnas sju lokalföreningar i riket, varav sex äro sammanslutna i organisationen Riksförbundet för sockersjuka med styrelse i Göteborg. Först år 1947 kunde av olika orsaker en sådan förening bildas i Stockholm och tillslutningen blev redan från början så god, att medlemsantalet vid nämnda års slut uppgick till cirka 200 personer. Intresset och förtroendet för vår föreningsverksamhet har sedan dess

ökats och medlemsantalet har under år 1948 nästan fördubblats.

Vad Stockholmsföreningen sedan sin tillkomst arbetat för och även till en del hunnit uträtta kanske många redan känna till, men jag vill i detta sammanhang endast nämna ett flertal uppvaktningar för statsråd och olika myndigheter i Stockholm, beredande av sommarvistelse åt sockersjuka barn, anordnade av föredrag av kända läkare och vetenskapsmän, medverkan i radioprogrammet om sockersjukan, social hjälpverksamhet m. m. Föreningen har även genom sitt medlemskap i Riksförbundet för sockersjuka helt ställt sig bakom det av 1943 års sockersjukutredning föregående år framlagda betänkandet angående sockersjukvården i riket och funnit utredningsmännens däri uppdragna riktlinjer vara en god grund att byg-

ga vidare på vid en reformering av sockersjukvården. Vad vi sockersjuka genom vår föreningsverksamhet bl. a. kämpa för är inte en privilegierad ställning i samhället på grund av vår sjukdom utan endast att statsmakter och övriga myndigheter skola likställa en arbetsduglig och av läkare kontrollerad sockersjuk person med en frisk människa vid tillsättande av tjänster och andra arbetsansättningar samt att alla sockersjuka utan behovsprövning måtte erhålla fritt insulin och även fri specialistvård vid invalidiserande komplikationer såsom brand och blindhet. Vi sockersjuka äro inga kverulanter utan bära vår kroniska sjukdom med tålmod och behärskning men följa givetvis med intresse och vaksamhet läkares och vetenskapsmäns framsteg vid bekämpandet av sjukdomen och hoppas att en gång den vetenskapliga forskningen skall komma till ett fullständigt botande av sjukdomen.

När nu Stockholmsföreningen framlägger det första numret av denna tidsskrift kan syftet härmed sägas vara tvåfaldigt nämligen dels att få ett periodiskt organ som kan sprida våra idéer och även föra oss själva

tillsammans för gagnande insats i vår humanitära och sociala verksamhet, dels ock att bliva en förbindelse-länk mellan läkarna och samhällets sociala hjälporgan å ena och de sockersjuka å andra sidan, i gemensam kamp mot sjukdomen och dess verkningar. Helt naturligt kommer tidsskriften att redigeras efter vissa riktlinjer, men det är vår avsikt att vara fullt objektiva och lämna företrädare för olika meningsriktningar inom läkarkretsar tillfälle att bidra med populära medicinska och sociala artiklar berörande vår sjukdom. Vi hoppas därför på ett gott samarbete med berörda läkare och vetenskapsmän liksom även på stöd och medverkan från de sockersjuka själva i form av inlägg i aktuella frågor och föreningsangelägenheter. Varje medlem måste därjämte på sitt sätt göra allt för att få tidsskriften ekonomiskt bärkraftig t. ex. genom annonsanskaffning och personlig propaganda för dess spridande.

Samverkan och enighet giva styrka och framgång i våra strävanden.

CURT ARNEWI

Ansvarig utgivare och ordf. i Föreningen för sockersjuka i Stockholm m. o.

SEFYR

rekommenderar sin

GRAPE-FRUKT

Sötad med saccarin

"En god läskedryck för sockersjuka"

Fråga efter den hos eder handlande

Vattenfabriken Sefyr AB Enskede Tel. 49 52 51

FÖRENINGAR OCH STYRELSE.

Riksförbundet för sockersjuka (Styrelse i Göteborg). Ordf. Konsthandlare Pelle Börjesson, Skillnadsgatan 40, Göteborg. Postgiro 24 08 81.

Lokalföreningarna och deras ordföränds adresser:

Malmö. Grosshandlare Helge Nilsson, Box 3011, Malmö 3. (Föreningen är ej ansluten till Riksförbundet).

Landskrona. Fröken Thérèse Sandin, Regeringsgatan 79.

Hälsingborg. Herr J. A. Börjesson, Bruksgatan 28.

Halmstad. Kontorschef Eric Carlsson, Magnus Stenbocks väg 44.

Göteborg. Pelle Börjesson, Skillnadsgatan 40, Göteborg.

Borås. Ombudsman Herman Lindcrantz, 1:sta Villagatan 14.

Stockholm. Aktuarie Curt Arnewi, Rosengatan 14, Sundbyberg.

Föreningen för sockersjuka i Stockholm m. o. har för närvarande följande styrelse:

Ordf. Aktuarie, jur. kand. Curt Arnewi, Rosengatan 14, Sundbyberg. 10 63 32 (arbetet) och 28 38 79 (bostaden).

V. ordf. Fru Anna Englund, Danavägen 5, Bromma, 37 13 31.

Sekreterare. Tjänsteman Lennart Hammarström, Förskottsvägen 2, Hägersten, Stockholm 39, 19 39 65.

V. sekreterare. Fil. mag. fru Karin Werner-Kjellström, Dalagatan 44, Stockholm. 31 09 66.

Kassaförvaltare. Bankkassör Knut Hammar, Dalagatan 39, Stockholm. 33 37 42.

Ledamöter. Målarmästare Anton Lundberg, Folkungagatan 52, Stockholm. 41 01 07. Civilingenjör Erik Boremark, Börjessons väg 32, Bromma. 37 29 11.

Suppleanter. Ingenjör Erik Vretshagen, Bolinderplan 2, Stockholm. 53 08 18. Amanuens Lars-Erik Bergström, Bergsättravägen 22 b, Lidingö 2. 65 50 61. Fröken Anna-Lisa Pettersson, Sveavägen 78^{II}, Stockholm. 31 47 80.

Arbetsutskott. Arnewi, Hammarström och Lundberg.

Kolonikommitterade. Fru Alma Fröberg, Gotlandsgatan 56, Stockholm. 40 17 68. Fru Greta Ohlin, Prostvågen 3, Stockholm. 33 76 08. Fru Alice Fryklund, Torsgatan 51, Stockholm, 31 18 49 samt arbetsutskottet.

Medlemskap i föreningen kan lämpligen erhållas genom insättande av årsavgiften kronor tre (3:—) på Föreningens för sockersjuka i Stockholm m. o. **postgiro nr 25 90 34**, genom telefonhänvändelse eller brev till ordf. eller kassaförv. Men ring helst på kvällen. Föreningens funktionärer ha nämligen tjänstgöring på resp. arbetsplatser under dagen.

Sockersjuka — anslut Eder till Eder egen förening och stöd dess verksamhet!

Du behöver oss! — Vi behöver Dig!

Föreningen för sockersjuka i Stockholm med omnejd avhåller

Å R S M Ö T E

i Katarinahemmets samlingslokal,
Nytorgsgatan 42, Stockholm
(färdmedel, spårvagnar 1, 4, 6 och 9
samt buss 59)

Tisdagen den 29 mars 1949
kl. 19,30 (7,30).

Professor Erik Jorpes

håller föredrag över ämnet »Sveriges
insulinförsörjning» (med ljusbilder).

Efter föredraget årsmötesförhandlingar enligt följande föredragningslista:

1. Val av ordf. och sekreterare för mötet.
2. Val av två justeringsmän.
3. Uppläsande av föregående årsmötes protokoll.

4. Föredragande av styrelsens årsredogörelse och förvaltningsberättelse.
5. Föredragande av revisionsberättelsen.
6. Beslut om ansvarsfrihet.
7. Beslut om medlemsavgift för det kommande året.
8. Frågan om fortsatt medlemskap i Riksförbundet för sockersjuka.
9. Val av ledamöter i styrelsen.
10. Val av suppleant i styrelsen.
11. Val av två revisorer.
12. Val av revisorssuppleant.
13. Årsmötets bekräftelse på styrelsens val av ordf. och kassören att tillsammans teckna föreningens firma.
14. Övriga ärenden.
15. Avslutning.

Genom utsändande av tidskriften till varje medlem anses kallelse till årsmötet i behörig ordning ha skett.

Å R S R E D O G Ö R E L S E F Ö R 1 9 4 8.

Styrelsen för Föreningen för Sockersjuka i Stockholm med omnejd får härmed avgiva följande redogörelse för år 1948.

Styrelsen har under året bestått av 7 ordinarie ledamöter och 3 suppleanter.

Föreningen tillhör Riksförbundet för Sockersjuka och är därstädes representerad genom sin ordförande, aktuarie Curt Arnewi med fru Anna Englund som suppleant.

Vid Riksförbundets årsmöte 1948, vilket avhölls i Stockholm, var föreningen representerad genom fru Anna Englund, hrr Curt Arnewi och Lennart Hammarström. Tyvärr måste

konstateras att samarbetet med Riksförbundet icke varit så gott som önskvärt. Orsaken härtill är att söka i det förhållande, att Riksförbundet enligt styrelsens mening icke alltid handlar med den kraft och energi som vi helst hade sett varit till förmån. Med dessa betingelser för ögonen har Stockholmsföreningens styrelse, då så ansetts påkallat, handlat på eget initiativ och med den inställningen och meningen, att det skett för de sockersjukas bästa.

Medlemsantalet var vid årets början 182 och vid årets slut 330 st. Vi kan således glädja oss åt en kraftig medlemsökning. Men målet är att alla

sockersjuka skall inneslutas i föreningsverksamheten och ännu står många utanför.

Styrelsen har under året varit samlad till åtta sammanträden. Föreningen har varit samlad till två möten. Vid det första mötet, som avhölls i Stockholms Stads Praktiska mellanskolas lokaler, Västmannagatan 19, hade docenten Erik Lundberg välviligt ställt sig till förfogande och höll ett för de sockersjuka mycket intressant föredrag om vår sjukdom och besvarade även frågor framställda av de närvarande. Vid mötet i Katarina församlingssal den 22 september lämnade ordföranden en utförlig redogörelse över det till statsmakterna under året framlämnade betänkandet angående sockersjukvården i riket.

Vid en radioutsändning den 16 juli 1948 fick föreningens ordförande tillfälle att tillsammans med docenten Möllerström och doktor Lindfors framföra de sockersjukas problem och synpunkter till en stor publik. Att radioutsändningen kom till stånd får nog tillskrivas föreningens aktiva och energiska påtryckningar hos Radiotjänst, som dock alltid var välviligt inställd till programpunkten men hade synnerligen svårt att reservera tid. Föreningen haf kraftigt medverkat till en motion i Stockholms Stadsfullmäktige angående fritt insulin. Vidare har styrelsen i en skrivelse till Sjukhusdirektionen i Stockholm hemställt om en hemsyster avsedd att bistå och hjälpa äldre sockersjuka och i övrigt vara till sakkunnig hjälp för de sockersjuka som är i direkt behov därav. Tyvärr måste styrelsen meddela, att några beslut i berörda frågor ännu inte fattats trots att påstötningar gjorts vid olika tillfällen.

En arbetscirkel har bildats inom föreningen och har redan varit till mycket stor nytta. Vid den basar, som cirkeln styrelsens medverkan hade strax före jul, kom ett mycket gott nettoresultat behövande sockersjuka till del. Vid denna basar anordnade styrelsen en utställning över artiklar och litteratur som tjänade den sockersjuka.

Ett led i våra strävanden har varit att berika marknaden med livsmedelsprodukter med ringa sockerhalt för de sockersjuka. Som ett första tecken har Wårby Vattenfabrik framställt en läskedryck som kan användas av de sockersjuka. Det är med tacksamhet styrelsen vänder sig till nämnda fabrik för dess välvilja att på föreningens framställning taga upp denna tillverkning. Sedermera har även vattenfabriken Tre Stjärnor framställt en för de sockersjuka lämplig och njutbar dryck. Styrelsen har under året legat i ständig brevväxling med konservindustrin angående lämpliga inläggningar av bär, frukt och grönsaker. Prover har framställts, men några färdiga produkter har ännu icke kommit ut i marknaden.

Under 1948 kom som vi alla vet, det med stor förväntan efterlängtade betänkandet statsmakterna tillhanda.

Barnkoloniverksamheten redovisas separat.

Som slutord får styrelsen som sin mening uttala att det gångna årets verksamhet fört oss ännu ett steg närmare målet i våra strävanden att leva under samma betingelser som friska människor, och hoppas vi att det kommande året skall gemensamma ansträngningar föra oss vidare på vägen.

STYRELSEN.

EN REDOGÖRELSE FRÅN ARBETSCIRKELN.

Under våren och hösten förra året bedrevs inom stockholmsföreningens arbetscirkel ett energiskt arbete av intresserade medlemmar, som förfärdigat många nyttiga och trevliga saker. Det har blivit vackra handarbeten, stickade och virkade plagg, till och med en utsökt linneutstyrsel.

Till en tombola skänktes en mängd trevliga och värdefulla saker av medlemmar, affärsföretag och enskilda. Då vi ej trodde oss om att få allt färdigt till en offentlig julbasar väddade vi genom brev till föreningens medlemmar om bistånd. Vi kunde med glädje konstatera en mycket välvillig inställning till våra strävanden. Från när och fjärran kom nämligen bidrag i kontanter och varor. Det varma intresset för vår sak stimulerade oss till ytterligare kraftansträngningar och vår basar hölls den 16 december i Adolf Fredriks kyrksal vid Kammakargatan.

Syftet med vårt arbete är ju att stödja den sociala hjälpverksamheten bland behövande sockersjuka. Vi kunde med glädje konstatera ett mycket gott resultat av vårt arbete. Inkomsten av basaren blev nämligen 5.509:37 kr. Enbart i julpengar till behövande kunde vi dela ut kr. 1.229:25 så att 20 personer fingo vardera 50 kr. och 31 mindre belopp av varierande storlek. Flera av dessa sockersjuka tillhörde ej föreningen. Övriga influtna medel ha tillställts föreningen att fördelas till olika välgörande ändamål.

Till sist vill jag på arbetscirkelns vägnar framföra vårt varma och innerliga tack till alla givare, till föreningens styrelse och medlemmar, till företag och enskilda. Vårt arbete fortsätter med förhoppningen att alltid få röna denna förståelse och välvilja.

ANNA ENGLUND.

SOCKERSJUKUPPVAKTNINGAR.

Föreningen för sockersjuka i Stockholm m. o. gjorde den 1 februari genom sitt arbetsutskott aktuarien Curt Arnewi, målaremästaren Anton Lundberg och tjänstemannen Lennart Hammarström en uppvaktning i inrikesdepartementet, där vissa för de sockersjuka aktuella frågor diskuterades med statssekreterare Thunborg. Deputationen framhöll önskvärdheten av att i första hand följande frågor bringades till en skyndsam lösning nämligen:

1) Fritt insulin åt alla sockersjuka oberoende av inkomst och utan av-

vaktande av ikraftträdandet av lagen om obligatorisk sjukförsäkring. Trots insulintillverkarnas allvarliga strävanden att nedbringa framställningskostnaderna är under nuvarande förhållanden insulinet ett dyrbart läkemedel för mindre bemedlade sockersjuka människor. Att behöva anlita fattigvården för erhållande av kostnadsfritt insulin är en ovärdig utväg som inte borde höra hemma i ett demokratiskt samhälle. Kontrollåtgärder och distribution av fritt insulin torde lämpligen kunna genomföras i anslutning till det av utredningsmän-

nen föreslagna s. k. diabetikerpasset.

2) Fastställande av någorlunda enhetliga principer vid behandling av sockersjuka personer å landets offentliga sjukvårdsinrättningar t. ex. genom utfärdande av vissa anvisningar härför genom medicinalstyrelsens försorg.

3) Tillstånd för sockersjuka personer, som stå under betryggande läkarkontroll, att erhålla körkort för förande av motorfordon.

4) Utredning av frågan om de sockersjukas försäkringsskydd.

5) Vidtagande av åtgärder för överförande av blinda och andra partiellt arbetsförmögna sockersjuka personer till lämpliga sysselsättningar inom förvärvslivet.

6) Beredande av möjligheter för sockersjuka barns vistelse å vanliga sommarkolonier eller inrättandet av särskilda kolonier för dessa barn.

7) Statsbidrag till de sockersjukas föreningsverksamhet för spridande av upplysning om sjukdom och dess skötsel.

8) Ändring i lagen om behörighet att utöva läkarkonsten genom inför-

ande av förbud för icke läkare att behandla diabetes. Kvacksalvarnas verksamhet beträffande sjukdomen bör således i tid stävjas innan livsfarliga konsekvenser framkomma för den sjuke.

Nästa uppvaktning skedde den 1 mars och vi citera härom ur Stockholms-Tidningen: »Sockersjukan är den största folksjukdom, som statsmakterna minst intresserar sig för, framhöll representanter för Riksförbundet för sockersjuka i Göteborg vid en uppvaktning för statsministern och inrikesministern på tisdagen. Representanterna, riksdagsman Olof Nilsson, stadsfullmäktigeledamoten i Göteborg, Bror Nilsson och Riksförbundets ordförande Pelle Börjesson, framförde önskemåli på ekonomiskt stöd åt fri vetenskaplig forskning för att pröva nya hypoteser om sockersjukans orsaker, ekonomiskt stöd — 10,000 kr. åt Riksförbundets upplysningsverksamhet, rätt till avdrag vid allmänna beskattningen för sockersjuka samt fullständig jämlikhet vid sökandet av statliga och kommunala tjänster.»

EN STIFTELSE TILL STÖD FÖR DIABETES-FORSKNING?

I utlandet och då särskilt i USA bedrivs ett intensivt forskningsarbete rörande diabetes, men de hittills gjorde medicinska framstegen härvidlag hänföra sig emellertid än så länge till teorins arbetsfält och fortfarande vänta miljoner sockersjuka människor ute i världen på botemedlet som kommer att göra en sockersjuk människa fullständigt frisk igen. — Insulinet i all ära, men det får

dock inte bli sista länken i utvecklingskedjan. — Även svenska vetenskapsmän nedlägga ett beundransvärt och krävande arbete i diabetesforskningens tjänst, men landets ekonomiska resurser äro av kända orsaker begränsade. Inom Stockholmsföreningens styrelse ha vid olika tillfällen förslag framkommit om ekonomiskt stöd åt diabetesforskningen. Men frågan har varje gång måst falla, då

erforderliga medel härför icke kunnat anskaffas. Glädjande nyheter under senaste tid ha emellertid gjort att vi våga se mer optimistiskt på framtiden beträffande diabetesforskningen. En stiftelse till stöd för denna forskning ligger numera inom möjligheternas ram och Stockholmsföreningen vill därför undersöka förutsättningarna för tillkomsten av en sådan stiftelse. Ett oeftergivligt villkor är dock att ett visst kapitaltillskott tillföres som grundplåt.

Vi rikta därför en varm och enträgen vädjan till i första hand de sockersjuka själva men givetvis även till andra intresserade att bl. a. genom gåvor, testamenten och donationer lägga en bestående och ekonomiskt säker grundval till denna stiftelse. Upplysninger i denna sak kunna erhållas genom hänvändelse till Stockholmsföreningens ordf. aktuarien Curt Arnewi, Rosengatan 14, Sundbyberg, tel. Stockholm. 28 38 79.

SOMMARKOLONI FÖR SOCKERSJUKA BARN.

Redan vid Stockholmsföreningens tillkomst i mars 1947 stod det fullt klart för dess första styrelse, att en av huvudpunkterna på dess handlingsprogram måste bli att bereda de sockersjuka barnen en stärkande och välbehövlig sommarvistelse.

Dessa barn kunde nämligen på grund av sin sjukdom inte komma med på de vanliga kolonierna för friska barn under den ganska dubiösa motiveringen, att de skulle vara svårskötta och att specialutbildad personal måste anskaffas för deras skull. Styrelsens arbetsutskott fick emellertid i uppdrag att uppvakta borgarråden Zeth Höglund och Harald Mårtens för att utverka ekonomiskt stöd från Stockholms stads sida till en särskild sommarkoloni för dessa barn.

Vid uppvaktningen var borgarråden synnerligen gynnsamt inställda till föreningens behjärtansvärda hemstället och utlovade medel till realiseringen av planerna på en sommarkoloni redan detta år för sockersjuka

barn från Stockholm, vilka vid detta tillfälle uppgick till ungefär 25 st. En utmärkt byggnad med stort parkområde ställdes också till förfogande, en nedlagd internatskola (Karlberga) i Södertälje.

Allt tycktes således ordna sig på bästa sätt, men trots allvarliga bemödanden både från föreningens och berörda stadsmyndigheters sida strandade de goda planerna på omöjligheten att anskaffa erforderlig personal.

Det blev därför ingen sommarkoloni den gången och barnens föräldrar fick själva söka klara sina barns sommarvistelse.

För sommaren 1948 gjorde styrelsen redan på tidigt stadium förberedelser för koloniverksamheten, men detta år kunde ingen lämplig byggnad påräknas, och som personalfrågan fortfarande var lika svårlöst måste andra utvägar sökas.

I denna vår svåra situation blev Föreningen för sockersjuka i Göteborg en välkommen räddare genom att garantera platser för 5 Stock-

holmsbarn på deras år 1947 genom bidrag från allmänna arvsfonden, Göteborgs stad och donationer inrättade separata koloni för sockersjuka barn i Ucklum. Dessa 5 barn blevo således i tillfälle att vistas där hela kolonitiden 17 juni—12 augusti och 1 barn från 2 juli till kolonins upplösning den 12 augusti. Föräldrarna bidrog själva till kostnaderna med 1 kr. pr barn och med eller med sammanlagt 274 kr. Aterstoden av kostnaderna — 1.080 kr. — eller 4 kr. pr barn och dag hade Stockholms stads barnvårdsnämnds delegerades för vårdärenden ställt till Stockholmsföreningens disposition. Hela kostnaden för Stockholmsbarnens kolonivistelse belöpte sig till 1.350:54 kr., varför föreningen erhölet ett mindre överskott av kr. 3:46, som tillförts dess kassa.

I detta sammanhang vill föreningen även rikta ett varmt tack till Barnens Dags-föreningen för bidrag med 350 kr. till 3 sockersjuka barns vistelse på landet sommaren 1948 genom föräldrarnas egen försorg. Föreningen har gjort sig underrättad om att pengarna kommit till god användning för avsett ändamål.

Snart stundar återigen en sommar och planerna för barnens sommarvistelse måste utformas i god tid. En

särskild kommitté för koloniverksamheten, bestående av fruarna Alma Fröberg, Alice Fryklund och Greta Ohlin, har utsetts för att tillsammans med styrelsens arbetsutskott handha denna fråga. I år förefinns vissa möjligheter att kunna ordna en särskild koloni för Stockholmsbarnen genom att hyra en numera nedlagd sommarrestaurang i gott skick och med nästan all utrustning, vilken är synnerligen väl lämpad för koloniändamål. Det är restaurangen Skogsbaden i Skogs socken i Hälsingland intill Bergviken vid Ljusnan. Plats kan beredas för åtminstone 25 barn i åldern 5—14 år. Underhandlingar har dock ännu inte hunnit inledas med berörda myndigheter om ekonomiskt stöd härför, men styrelsen hoppas att även den saken skall kunna ordnas på förmånligt sätt.

För att få en uppfattning om hur många barn som vill ifrågakomma till denna påtänkta sommarkoloni bedja vi intresserade föräldrar hänvända sig till Fru Alma Fröberg, Gotlandsgatan 56, Sthlm, tel. 40 17 68, som då står till tjänst med alla upplysningar om föreningens planer beträffande koloniverksamheten.

C. A.

VI BEHÖVER PERSONAL TILL DEN PLANERADE SOMMARKOLONIN!

Även om myndigheterna välvilligt ställer både personal och utrustning till förfogande för sommarens koloniverksamhet kommer det även i år på föreningens lott att skaffa erfaren personal. På detta hänger kolonins vara eller icke vara. Låt oss därför hjälpas åt allesammans att skaffa:

En examinerad sjuksköterska och examinerade biträden.

En kokerska och hjälp åt henne i köket.

Anmälningar mottagas och alla upplysningar ges av fru Alma Fröberg, Gotlandsg. 56, Sthlm. 40 17 68.

KORT SAMMANFATTNING AV 1943 ÅRS SOCKERSJUKUTREDDINGS BETÄNKANDE.

Docent Jakob Möllerström.

Ombedd att lämna en orientering över 1943 års sockersjukutrednings nu avlämnade betänkande anser jag det nödvändigt, att först giva en bakgrund till de frågor det här gällt att behandla. Man får utgå från följande tre fakta:

1. Sockersjukan är ett kroniskt sjukdomstillstånd, som i de flesta fall med nutida behandlingsmöjligheter lämnar hälsotillstånd och arbetsförmåga relativt ograverade.

2. Sockersjukan innebär i vissa fall en risk för hastigt uppträdande försämring bl. a. i form av det s. k. diabeteskomat, vilket fordrar ett snabbt och sakkunnigt läkaringrepp för att hindra katastrofala följder. Insulinbehandlingen har en avgörande betydelse.

3. Sockersjukan åtföljes i en del fall, efter längre eller kortare tid, av andra komplikationer, vilka kunna leda till betydande invaliditet. Hit höra i första hand vissa kroniska ögonförändringar samt hjärtkärl- och njurskador. Då de sockersjukas livslängd genom insulinbehandlingen i genomsnitt ökat med omkring 20 år, träda de sena komplikationerna nu mera i förgrunden än förr; sockersjukan kvarstår, men visar i viss mån en annan bild än före insulintiden.

När man talar om sockersjuka och sockersjukvård måste man se frågorna i sitt stora sammanhang. En frisk och arbetsför människa, som icke har större olägenhet av sin sjukdom, bör

givetvis icke i onödan bli föremål för sjukhusvård eller läkarövervakning. Den kontroll av tillståndet, som utan tvivel är nödvändig, bör läggas så, att den så litet som möjligt ingriper i den sockersjukas dagliga liv, men ändå blir fullt effektiv. Å andra sidan kan det inträda hastiga försämringar, varvid den sockersjuka behöver omedelbart sakkunnig hjälp. Det måste i detta sammanhang framhållas, att det väsentliga vid behandlingen icke alltid är att »få bort sockret», vilket ännu är en ganska utbredd föreställning. Det är nämligen andra faktorer än sockret, som äro avgörande för den sockersjukas tillstånd. Sockrets uppträdande får i många fall snarare räknas som en skyddsåtgärd från organismen mot omsättningsstörningens skadliga verkningar. Bakom sockersjukans ganska enformiga bild — trötthet, törst, avmagring etc. — döljer sig många olika processer, som ger sjukdomen en olik karaktär i olika fall och vilket även återverkar på behandlingen. Grunden för en rationell diabetiker-vård är därför, att varje fall, såvitt möjligt, objektivt klarlägges med hänsyn till omsättningsrubbnings natur. Detta måste ske genom ett direkt och allsidigt studium av det enskilda diabetesfallet, vilket sedan blir grunden för dess behandling. Om så icke sker, blir behandlingen lätt mer eller mindre slentrianmässig och resultatet otillfredsställande. Den soc-

kersjuka kan då kastas från den ena behandlingsprincipen till den andra utan att han fått den hjälp han behöver. Många sockersjuka kunna säkerligen omvittna detta förhållande och de obehag detta medfört.

Vår kunskap om sockersjukan är i ständig ökning och det vittnar om bristande kunskap att anse sockersjukans behandlingsproblem löst i och med insulinets tillkomst. Behandlingslinjerna klarna allt mer, ju fler grundläggande fakta om sjukdomen bli kända. Här är ett rikt fält för fortsatt medicinsk grundforskning. Denna är därför ett väsentligt led i en även för framtiden planerad, välordnad diabetikervård.

1943 års sockersjukutredning har haft uppmärksamheten riktad på dessa frågor, men det är icke möjligt att här gå närmare in på dem. Det torde dock vara av ett visst intresse att giva en kort översikt av det väsentliga innehållet i betänkandet.

»1943 års sockersjukutrednings betänkande angående sockersjukvården i riket» har en första del motsvarande utredningsbetänkandet omfattande 112 sidor med 9 kap. och en andra del 89 sidor innehållande tre bilagor. Den första av dessa bilagor »Sockersjukan, dess orsaker och behandling» ger en modern medicinsk bakgrund till hela frågan. Den andra bilagan »Sockersjukans ärftlighetsförhållanden och därmed sammanhängande spörsmål» ger den eugeniska. Utredningsarbetet bygger i stor utsträckning på dessa bilagor och linjerna frameduceras för en rationell diabetikervård. Med tillkallade sju medicinska experter diskuterades ytterligare dessa riktlinjer och denna överläggning återfinnes i bilaga 3: »1943 års sockersjukutrednings över-

läggning med särskilt tillkallade experter den 7 december 1946.» Mot bakgrunden av denna diskussion utformades sedan betänkandet med preliminära förslag.

Utredningsbetänkandet innehåller följande:

Kap. 1. Frågans behandling vid 1943 års riksdag. Utredningsuppdraget.

Kap. 2. Sockersjukan och dess behandling i äldre och nyare tid.

En kortfattad sammanfattning av bilaga 1 med medicinska aspekter av betydelse för frågans utveckling.

Kap. 3. Översikt över sockersjukans utredning och betydelse för det allmänna hälsotillståndet i Sverige.

Materialet är dels den officiella statistiken, dels ett från landets offentliga sjukvårdsinrättningar insamlat material över där vårdade sockersjuka under åren 1931—1943.

Kap. 4. Sockersjukvårdens organisation.

En översikt av den nuvarande organisationen, dess fördelar och brister. Utredningens förslag till vårdens organisation, de grundläggande principerna, kraven på behandlingsinställningen, diabetikerpasset och dess utformning, samt grunderna för efterkontrollen.

Diabetikerpasset i den utformning, som utredningen föreslagit, avser att giva en snabborientering över den sockersjukets tillstånd vid tidpunkten för insulinbehandlingens igångsättande, med en kopia av det inställningsdiagram, som är nödvändigt att känna för en riktig uppfattning av sockersjukan och därmed för en

rätt anpassad insulindosering. Härigenom finnes en fast utgångspunkt för hela den fortsatta behandlingen och en möjlighet att bedöma förändringarna i den sockersjukets tillstånd. Behöver en sockersjuk av någon anledning söka läkare, ger passet i denna utformning genast besked om hans sjukdom, dess karaktär och de risker som finnes, så att läkaren icke behöver stå i ovetskap om sjukdomens natur med ty åtföljande valhänthet i fråga om dess behandling vid ett kritiskt tillfälle, t. ex. vid en operation. Diabetikerpasset blir så att säga ett legitimationspapper på allt vad som till den sockersjukets sjukdom hör, till ledning för behandlingen och vården, men är icke avsett att vara något identitetskort i övrigt, varför utredningen icke ansett det motiverat att utsmycka det med något fotografi av den sockersjuka.

Den diabetiska omsättningsrubbeningen är utan tvekan ett så pass komplicerat tillstånd, att den första insulininställningen bör göras på sjukhus, om resultatet i fortsättningen skall kunna bli tillfredställande. Diabetikerpassets utformning fordrar en viss teknisk utrustning i fråga om laboratoriemöjligheter var till kommer, att man måste förutsätta nödiga kunskaper om sjukdomens natur hos dem, som igångsätta en insulinbehandling. Det blir därför en naturlig utveckling i framtiden att vissa sjukhus, där intresse härför finnes, svarar för de sockersjukas första behandlingsinställning, att det alltså blir en viss centralisering i fråga om passens utfärdande och den första inställningen. Den fortsatta efterkontrollen och vården skall däremot decentraliseras och bör utan svårighet kunna skötas av den sockersju-

kes vanliga läkare, event. efter samråd med inställningssjukhuset, efter linjer, som finnas närmare utvecklade i betänkanudet.

Kap. 5. Vetenskaplig forskning.

Utvecklas frågan om ämnesomsättningsforskningens ställning inom den medicinska forskningen. Sedan många år finnes en på enskilt initiativ tillkommen forskningsinstitution för det vetenskapliga studiet av sockersjukan, nämligen avdelningen för ämnesomsättningsforskning vid Wenner-Grens institut, Stockholms Högskola. Föreslås ett statligt stöd till Wenner-Grens institut och vilket jämväl kan komma den teoretiska diabetesforskningen till godo.

Kap. 6. Specialklinik.

Diabetikervårdens utveckling förutsätter en nära kontakt mellan klinisk och teoretisk ämnesomsättningsforskning. Utredningen föreslår därför upprättandet av en specialklinik för diabetes inom landet. Dess uppgift vore trefaldig:

1. En kvalificerad sjukvårdsavdelning för behandling och specialvård av diabetessjuka, särskilt för svårare fall.

2. En institution för klinisk vetenskaplig forskning rörande sockersjukan och likartade sjukdomstillstånd, som förmedlar forskningens rön till den praktiska diabetikervårdens utveckling.

3. En anstalt för specialutbildning och undervisning såväl åt dem, som vilja vetenskapligt bearbeta diabetesproblem som åt dem, vilka handha den praktiska sockersjukvården.

Kap. 7. Insulinförsörjningen.

Föreslås, att allt insulin till de sockersjuka blir kostnadsfritt till alla genom statens försorg. Distributionen skall göras enkel, utan onödiga skrivelser eller ansökningar. En insulinbehövande diabetiker skall ha lätt tillgång till insulin. Hur insulinet sedan användes och dess dosering, är en läkarsak. Missbruk bör förhindras. Enligt utredningens förslag blir gången följande:

Den sockersjuka kan gå in på vilket apotek som helst i landet, uppvisa sitt diabetikerpass eller motsvarande legitimationspapper, återlämna de tomma insulinflaskorna få nya tillbaka, vilka utkvitteras.

Kap. 8. Centralregister för sockersjukvården.

Ett rationellt ordnande av insu-

linförsörjningen för hela landet, fordrar ett centralt register över insulinförbrukningen. Detta centralregister kan event. utvecklas till ett centralarkiv med samlade uppgifter rörande de sockersjuka i landet, vilket vore av stort värde för den fortsatta forskningen rörande sockersjukan inom landet.

Kap. 9. Socialmedicinska synpunkter på sockersjukvården.

Här behandlas frågor av socialt intresse t. ex. sommarkolonier för sockersjuka barn, de sockersjuka och arbetsmarknaden, försäkringskydd, körkortsfrågan etc. Föreslås likställighet med icke sockersjuka även för insulinpatienter t. ex. vid ordinarie anställningar, körkort m. m. möjligen med de inskränkningar som i speciella fall kunna finnas.

SEMESTERHEM FÖR ÄLDRE SOCKERSJUKA.

Sockersjuka äldre personer, som icke använda insulin utan i stället hålla en viss ofta mycket noga avpassad diet, ha stora svårigheter att hitta adressen till lämpliga pensionat och vilohem, som kunna erbjuda dem dietmat och tillfredställande möjligheter till effektiv läkar-kontroll.

Föreningen vill därför uppmana denna kategori sockersjuka personer att anmäla sig till redaktionen, för att denna skall kunna intressera något pensionat eller vilohem att taga sig an dem, så att både vården och dietfrågan kan lösas på ett fullt betryggande sätt.

Bokslut över Föreningen för sockersjuka i Stockholm med omnejds räkenskaper för år 1948.

Ingående Balans per den 1 januari 1948

Stödkonto ..... kr. 101:—	Kassa ..... kr. 70: 21
Medlemsavg. avs. år 1948 » 63:—	Postgiro ..... » 337: 35
Årets vinst ..... » 243: 56	
Kronor 407: 56	Kronor 407: 56

Vinst- och Förlusträkning per den 31 december 1948

Hyra ..... kr. 87: 50	Saldo från föregående
Omkostnader ..... » 486: 14	räkenskapsår ..... kr. 243: 56
Rese och Dagtraktamente » 75: 30	Medlemsavgifter ..... » 841: —
Saldo till nästa räkenskapsår ..... » 694: 34	Kollekt ..... » 258: 72
Kronor 1.343: 28	Kronor 1.343: 28

Utgående Balans per den 31 december 1948

Kassa ..... kr. 133: 18	Stödfonden ..... kr. 734: —
Postgiro ..... » 1.161: 16	Medlemsavg. avs. år 1949 » 366: —
Innestående å sparkas- räkning ..... » 500: —	Årets vinst ..... » 694: 34
Kronor 1.794: 34	Kronor 1.794: 34

Föreningen för sockersjuka i Stockholm med omnejd

Stockholm dn 15 januari 1949

K. HAMMAR

Vid min i dag företagen granskning av räkenskaperna för året 1948 av Föreningen för sockersjuka i Stockholm med omnejd har jag funnit desamma noggrant förda och i tillbörlig ordning verifierade varför jag tillstyrker full ansvarsfrihet.

Stockholm den 21 februari 1949

SIGFRID GRÜN

Revisor

Svartensgatan 26, Stockholm

I ovanstående instämmes.

Stockholm den 27 februari 1949

BENGT PHILIPSON

Revisor

S:t Eriksplan 7, Stockholm

Redaktörens spalt.

I en förening finns alltid risken att styrelsen känner sig isolerad som en skeppsbruten från medlemmarnas stora skara. Kunna sammanträden på grund av dyra arrangemang endast hållas ett par gånger om året får medlemmarna ingen riktig uppfattning av de aktuella problem som styrelsen ständigt har att brottas med och fatta beslut i. I synnerhet de som sakna möjlighet eller på grund av sin mänskliga natur föredrar att inte infinna sig på sammanträden kan lätt bibringas den uppfattningen, som många olyckskorpar förutspådde vid starten, att denna förening som så många andra föreningar bildats för föreningens egen skull och snart råkar i koma.

Styrelsen har då och då skickat ut stencilerade rapporter om verksamheten och om inte annat så har en del blänkare i dagspressen visat att styrelsen är i full verksamhet.

Men ju längre den kommit i arbetet, ju mera pockande har kravet blivit att skapa ett eget forum för verksamheten, en egen tidskrift, som knyter förbindelserna fastare samman.

Det är inte lätt att på kort tid skapa en tidskrift som med dessa allvarliga syften kan hävda sig i den ymniga och brokiga tidskriftsfloran. Skall den vara både ett propagandablاد och ett medlemsblad? Skall den leva på prenumeration eller annonser? Både innehållet och utseendet är beroende av dessa frågor.

Det första numret som nu föreligger av de sockersjukas egen tidskrift har på grund av den korta ti-

den för förberedelserna blivit ett illusionsnummer; det har både redaktören och tryckeriet en känsla av. Det ska betraktas som ett försök, ett subscriptionsnummer och ett diskussionsnummer. Vi ha valt att tränga ihop formen till ett meddelande om verksamheten inför det stundande årsmötet och avstå från att redan från första början slå på stora trumman.

Visst kunde vi ha valt den lättjefulla utvägen att överlåta både redigering och utgivningens alla arbetsdetaljer på ett professionellt reklamkontor. Vi föredrog emellertid — inte bara av ekonomiska skäl — att arbeta fram denna tidskrift helt på egen hand.

I samråd med och med stöd av medlemmarna själva ska vi från en blygsam början snabbt försöka finna en slutlig form, en representativ och aktad tidskrift både nyttig och trevlig och tilltalande för ögat.

I detta liksom i alla följande nummer är huvudutrymmet reserverat för en större artikel om sjukdomens yttringar, verkningar och behandling, skriven av läkare och forskare med erkänd vetenskaplig auktoritet. Med detta program krossar vi medvetet illusioner hos dem som hämtat sitt huvudsakliga vetande om sin sjukdom ur artiklar i kioskenas fickformatpress av typen "Blåbärsblad botar sockersjuka".

Med bidrag från samtliga föreningar i landet skulle vi få en värdefull kontakt medlemmarna emellan och möjlighet att tillsammans dryfta gemensamma problem. En tänkbar

form är ju att var och en av landets föreningar i tur och ordning får på sin lott att redigera ett nummer, ett »Göteborgsnummer», »Malmönummer» etc. Skrytet med egna framgångar är alltid en drivande sporre på konkurrenten och en väckarklocka för vilande aktivitet.

Utom formella föreningsangelägenheter ska spalterna innehålla informationer om viktiga tekniska rön och framsteg och goda illustrationer till dessa. En stående spalt med uppgift om nyutkommen litteratur och tidskriftsartiklar — både svensk och utländsk — har redaktionen på programmet. I form av reportage och direkt manuskriptutbyte ska vi bekanta oss med motsvarande organisationer i utlandet.

Några sidor i tidskriften ska alltid förbehållas läsekretsen själv. Eftersom föreningen inte kunnat lösa frå-

gan om inrättandet av en informationsbyrå får dess funktion övertas av tidningen i form av en frågespalt. Vidare bör det väl finnas en ruta, där påhittiga husmödrar utlämnar sina recept på sockerfria delikatesser. Ja — vi äro tacksamma för alla goda uppslag.

Det visar sig i vårt arbete att allt som ska göras för att förbättra vår situation måste komma som initiativ från de sockersjuka själva.

Redaktionen väddar därför till alla att genom prenumeration och annat personligt stöd ge sitt bidrag till att tidskriften får livskraft och slagkraft och blir ett värdigt uttryck för våra strävanden.

Skriv gärna till redaktören! Han läser vad som helst, hur mycket som helst, när som helst och tar upp allt som är av allmänt intresse för läsekretsen.

RED.

Den som vill bli prenumerant på tidskriften kan klippa ut denna ruta och sända den i öppet kuvert med 10 öres porto till Föreningen för sockersjuka i Stockholm m. o. Bankkassör Knut Hammar, Dalagatan 39, Stockholm.

Undertecknad anmäler sig härmed som prenumerant på återstående 3 nummer för år 1949 av tidskriften DIABETES för en avgift av kr. 2:75 som inbetalas till Föreningen för sockersjuka i Sthlm m. o. postgiro 25 90 34.

Namn .....

Fullständig adress .....

A. E. LUNDBERGS MÅLERIFIRMA

Stockholm

utför alla i branschen förekommande arbeten

Nybyggnader Trappuppgångar Våningar

Fasader Skyltar

Modernt måleri av alla slag

Kontor och verkstad Urvädersgränd 8

Tel. 42 45 75

Bostaden Folkungagatan 52 Tel. 41 01 07

**LÄSKEDRYCK för SOCKERSJUKA
STJÄRNOLIN**

Systemiskt sött apelsindryck, framställd på först-
klassiga råvaror — innehåller ej socker

Mineralvattenfabriken Tre Stjärnor

tel. 55 37 20, 55 39 28 lämnar uppgift på affärer
som säljer **STJÄRNOLIN**

6000248788

Göteborgs universitetsbibliotek

TAPETEN från WINGQVIST

skapar hemtrevnad

C. E. Wingqvist A.-B. Tåpetaffär

Gamla Brogatan 19, mitt för Målargatan
Butiken, kontoret, expeditionen tel. växel 23 30 50
Chef tel. 10 23 33

WARBY HÄLSOBRUNNS

mineralvatten och läskedrycker äro goda och
uppfriskande för envar.

För de Sockersjuka rekommenderas särskilt
den sockerfria Grape Fruit-drycken

"SACKARIN"

(Röd etikett)

Försäljes i alla Konsum-butiker

En del medlemmar ha av olika anledningar ännu icke er-
lagt medlemsavgiften för 1949.

Tag med bilagda inbetalningskort nästa gång det blir ären-
de till posten och sätt in de 3 kronorna på postgiro numret
25 90 34. Ditt namn i medlemsförteckningen ökar föreningens
slagkraft.

KARLSHAMN 1949

A.B. E. G. JOHANSSONS BOKTRYCKERI

BIBLIOTEKET